

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRESNIO AMŽIAUS ŽMONIŲ POLITIKOS PAGRINDŲ ĮSTATYMO IR LIETUVOS RESPUBLIKOS VIETOS SAVIVALDOS ĮSTATYMO NR. I-533 7 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTŲ AIŠKINAMASIS RAŠTAS

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai:

Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 2023 m. birželio 7 d. sprendimu Nr. SV-S-981 sudarytos darbo grupės (toliau – Darbo grupė) Trečiojo amžiaus universitetų teisiniam statusui nustatyti nariai susipažino su užsienio šalių gerosiomis praktikomis reglamentuojant vyresnio amžiaus žmonių klausimus ir pastebėjo, kad efektyviausias reglamentavimas yra tose šalyse, kurios turi įstatymus, numatančius vyresnio amžiaus žmonių politikos pagrindus ir apimančius vyresnio amžiaus poreikius visose srityse (užimtumas, socialiniai, sveikatos, švietimo, kultūros klausimai).

Darbo grupė taip pat ieškojo galimų įstatyminių formuluočių tik Trečiojo amžiaus universitetų teisiniam statusui numatyti, tačiau po ilgų diskusijų buvo sutarta, kad atskiro, tik Trečiojo amžiaus universitetų judėjimą reglamentuojančio, įstatymo parengimas neatspindėtų visų, su vyresnio amžiaus žmonėmis dirbančių organizacijų, poreikių ir interesų. Atsižvelgiant į tai, darbo grupės nariai vienbalsiai nutarė, kad siekiant efektyvaus ir visaapimančio vyresnio amžiaus žmonių klausimų reglamentavimo, Lietuvos teisinėje sistemoje būtina turėti vieną, plačios apimties teisės aktą, apimančią visą vyresnio amžiaus žmonių politiką, principus, dalyvius.

Rengiant Lietuvos Respublikos vyresnio amžiaus žmonių politikos pagrindų įstatymo projektą (toliau – Įstatymo projektas Nr. 1) remtasi sėkmingai veikiančiu Lietuvos Respublikos jaunimo politikos pagrindų įstatymu. Įstatymo projekto autorių nuomone yra svarbu, kad Įstatymo projekte būtų numatomos pagrindinės sąvokos, bendrosios politikos nuostatos, principai, ministerijų ir kitų institucijų, kurios yra pagrindinės vyresnio amžiaus žmonių politikos srityje, vaidmuo, atsakomybės, pavedimai savivaldybėms.

Įstatymo projektu Nr. 1 siekiama duoti pradžią vyresnio amžiaus žmonių politikos formavimuisi ir formuoti pačios visuomenės supratimą, kad vyresnio amžiaus žmonės, įgyvendindami savo poreikius, negali ir toliau būti „prašytojais“ ar „remiamaisiais“. Taip pat svarbu sudaryti sąlygas aktyviam ir sveikam senėjimui, taip užtikrinant galimybes ekonominiam, socialiniam ir kultūriniam vyresnio amžiaus žmonių dalyvavimui.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai:

Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 2023 m. birželio 7 d. sprendimu Nr. SV-S-981 sudarytos darbo grupės Trečiojo amžiaus universitetų teisiniam statusui nustatyti nariai (darbo grupės vadovė - Seimo narė Silva Lengvinienė).

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai:

Šiuo metu nėra vieno teisės akto, kuris apimtų visus su vyresnio amžiaus žmonėmis susijusius veiklų aspektus. Pažymėtina, kad vyresnio amžiaus žmonių politikos klausimas apima platų klausimų spektrą. Tai yra socialiniai klausimai, sveikatos, kultūros, savivaldos, užimtumo, švietimo ir kt.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama:

Įstatymo projektu Nr. 1 siūloma apibrėžti svarbiausias, su vyresnio amžiaus žmonėmis susijusias, sąvokas: darbas su vyresnio amžiaus žmonėmis, veikli ilgaamžystė, vyresnio amžiaus žmogus, vyresnio amžiaus žmonių organizacija, vyresnio amžiaus žmonių politika, su vyresnio amžiaus žmonėmis dirbanti organizacija.

Įstatymo projektu Nr. 1 siūloma reglamentuoti Vyresnio amžiaus žmonių politikos tikslą bei uždavinius.

Įstatymo projektu Nr. 1 numatytos *bendrosios vyresnio amžiaus žmonių politikos pagrindų nuostatos, įvardinančios vyresnio amžiaus žmonių politikos formavimo ir įgyvendinimo subjektus*, formuojančius ir įgyvendinančius vyresnio amžiaus žmonių politiką. Įstatymo projekte nurodoma, kad institucijos, užtikrinamos vyresnio amžiaus žmonių politikos įgyvendinimą, privalo tarpusavyje bendradarbiauti.

Įstatymo projektu Nr. 1 siūloma numatyti, kad prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos veikia visuomeninė patariamoji institucija – *Vyresnio amžiaus žmonių reikalų taryba*. Numatyta šios tarybos sudarymo tvarka ir funkcijos.

Įstatymo projektu Nr. 1 taip pat siūloma sudaryti *Savivaldybės vyresnio amžiaus žmonių reikalų tarybas*, kurios nagrinėtų su vyresnio amžiaus politika savivaldybėje susijusius klausimus ir teiktų savivaldybės institucijoms ir įstaigoms pasiūlymus dėl vyresnio amžiaus žmonių politikos, jos įgyvendinimo, priemonių finansavimo prioritetų savivaldybėje ir kitų, su vyresnio amžiaus žmonių politikos įgyvendinimu savivaldybėje susijusių, klausimų.

Siekiant didinti vyresnio amžiaus žmonių užimtumą, Įstatymo projektu Nr. 1 siūloma numatyti *darbo su vyresnio amžiaus žmonėmis principus, vykdytojus*. Svarbu pažymėti, kad vyresnio amžiaus žmonių užimtumo kokybei užtikrinti yra svarbu, kad savivaldybės skirtų *darbui su vyresnio amžiaus žmonėmis veiklai pritaikytas patalpas*, kuriose būtų teikiamos kultūros, meno, švietimo, kūno kultūros ir sporto, psichologinės ar socialinės paslaugos.

Svarbu paminėti, kad Įstatymo projektu Nr. 1 yra siūloma numatyti vyresnio amžiaus žmonių politikos kryptis, kurias siūloma įgyvendinti valstybės ir savivaldybių institucijoms, pasitelkiant vyresnio amžiaus žmonių organizacijas ir su vyresnio amžiaus žmonėmis dirbančias organizacijas.

Atsižvelgiant į tai, kad Vyresnio amžiaus žmonių politikos įgyvendinimą siūloma reglamentuoti kaip valstybės delegaluotą savivaldybėms funkciją, kartu su Įstatymo projektu Nr. 1 siūloma keisti ir Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo Nr. I-533 7 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą (Įstatymo projektas Nr. 2).

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta:

Priėmus teikiamą Įstatymo projektą, neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai:

Priimtas įstatymas įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai neturės.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai:

Įstatymo įgyvendinimas nėra tiesiogiai susijęs su verslo sąlygomis, tačiau sklandesnis ir aktyvesnis vyresnio amžiaus žmonių užimtumas turės teigiamos įtakos verslui.

8. Ar įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams:

Įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

9. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios:

Teisės akto įgyvendinimas yra susijęs su valstybės savivaldybėms delegaluotos funkcijos įgyvendinimu, todėl kartu su Įstatymo projektu siūloma keisti Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymą Nr. I-533, papildant jo 7 straipsnio nuostatas (Lietuvos Respublikos vietos savivaldos Nr. I-533 7 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas).

10. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka:

Įstatymų projektai parengti laikantis Valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymo reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas. Įstatymo projektu siūlomos naujos sąvokos svarstymo metu bus įvertintos Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

11. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas bei Europos Sąjungos dokumentus:

Atitinka.

12. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti:

1) Lietuvos Respublikos Vyriausybė ir Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministras turės priimti įgyvendinamuosius teisės aktus iki Įstatymo projekto įsigaliojimo;

2) savivaldybių institucijos iki Įstatymo projekto įsigaliojimo turės priimti Įstatymo įgyvendinimui reikalingus teisės aktus ir sudaryti savivaldybių vyresnio amžiaus žmonių reikalų tarybas.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais):

Įstatymo projekto įgyvendinimui reikės valstybės lėšų, susijusių su valstybės savivaldybėms deleguotos funkcijos įgyvendinimu.

14. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados:

Įstatymo projektas Nr. 1 rengtas remiantis Vyresnio amžiaus žmonių reikalų tarybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos bei darbo grupės narių pasiūlymais.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis:

Reikšminiai įstatymo projekto žodžiai yra „užimtumas“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai:

Nėra.